

«هیئت ماه»؛ حاصل ارادت هنر مندان به امام حسین (ع)

ریحانه موسوی

گزارش روز

«هیئت ماه» نام محفل اهالی هنر و رسانه در عزای امام حسین (ع) است که از ۲۳ مرداد، هم‌زمان با نماز مغرب در مسجدو حسینیه قدس شریف واقع در بولوار فردوسی برگزار می‌شد و شب گذشته به کار خود پایان داد. در این مراسم که محفلی برای عزاداری هنرمندان، شاعران، نویسندگان و اهالی رسانه از مجموعه‌های مختلف است، حجت الاسلام خوش‌زبان و جمعی از مداحان و پیر غلامان اهل بیت (ع) سخنرانی و مداحی کردند که با استقبال اهالی فرهنگ و هنر و رسانه و دلدادگان سرور و سالار شهیدان روبه‌رو شد. در این نوشتار با چند تن از دست‌اندرکاران برگزاری این محفل گفت‌وگو کرده‌ایم.

- امام حسین (ع)** عنصر هویت‌ساز جمعی

حجت الاسلام سید جواد قاسم‌پور، مسئول برگزاری این محفل، در گفت‌وگو با شهرآرا گفت: سال‌ها دغدغه‌ای مشترک میان هنرمندان و اهالی رسانه وجود داشت؛ اینکه همه در سایه پرچمی واحد و فارغ از مشغله‌های روزمره و کارهای شخصی، دور یک‌دیگر جمع شوند و به‌طور طبیعی هیچ عنصر هویت‌ساز جمعی به‌جز امام حسین (ع) نمی‌تواند این کار را انجام دهد.

او بزرگ‌ترین هدف ایجاد این محفل را برپایی عزای امام حسین (ع) بیان کرد و افزود: پس از برگزاری جلسات اولیه تصمیم گرفتیم پنج شب برنامه برگزار کنیم و هنرمندان از رشته‌های مختلف هنری، جمع شدند و دست‌به‌دست یک‌دیگر دادند که هیئت شکل گرفت. و بنا بر این است که ماهیانه یک برنامه برگزار شود. قاسم‌پور یادآوری کرد: استقبال از این مراسم، فراتر از حد تصور ما بود و با وجود اینکه مکان مناسب و گسترده‌ای داشتیم، با کمبود جا مواجه شدیم.

این فعال فرهنگی وظیفه هنرمند را روشنگری دانست و تصریح کرد: ما هنر متعالی را هنری می‌دانیم که نقاط کور جامعه را روشن کند و به‌تمام مردم تذکر بدهد که به آن نقاط کور توجه‌کنند. یکی از مشکلات اساسی جامعه ما، چگونگی برقراری وحدت بین مردم است و هیچ عنصری مانند ائمه و معصومین نمی‌تواند وحدت آفرین باشد. در قرون گذشته، هنرمندانی که به این فرهنگ ناب توجه کردند، هم‌جان خودشان سیراب شد و هم توانستند تشنگان دیگری را سیراب کنند. این پژوهشگر دینی ابراز کرد: همه‌اچنان، یک هیئت دینی را نمی‌توان در رسانه نشان داد و هر قدر تلاش کنیم، بخشی از روح آن جامی ماند؛ زیرا رسانه اقتضات خاص خود را دارد، بنابراین کسی که می‌خواهد برای رسانه‌ای کردن هیئت تلاش کند، باید چند نکته را مدنظر قرار دهد؛ اول اینکه امکان رسانه‌ای کردن همه جلسات وجود ندارد و نباید این کار را انجام داد.

دوم اینکه نباید کل یک هیئت رسانه‌ای شود؛ زیرا وقتی مصیبت خوانی می‌شود، بین روح افراد حاضر با عالم ملکوت، اتفاقی در حال رخ دادن است که شاید رسانه نتواند این حس را منتقل کند. اما ما می‌توانیم هیئت‌های رسانه‌ای داشته باشیم که نیاز به پژوهش و کرسی‌گفت‌وگو دارد.

حجت الاسلام قاسم‌پور ادامه داد: محصولاتی که از خروجی یک هیئت و روضه بیرون می‌آید، سلیقه‌ساز است و جهت می‌دهد، لذا حساسیت‌های خاص خود را دارد. از ابتدای انقلاب اسلامی در این حوزه، صاحب‌نظرانی حضور داشته‌اند و آزمون و خطای زیادی داشته‌ایم که بدانیم چطور یک روضه را رسانه‌ای کنیم. اگر در این زمینه مهندسی فرهنگی درستی انجام بگیرد، تأثیرگذاری بسیار خوبی خواهد داشت.

او در پایان بیان کرد: در دودهم گذشته، هیئت‌های ما متوجه شدند که باید در رسانه حضور جدی و حرفه‌ای داشته باشند. از آن زمان به بعد سرمایه‌گذاری فکری، مالی و معنوی خود را آغاز کردند که موجب گسترش فرهنگ عزاداری و تمایل بیشتر به حضور در جلسات شد و بخش بزرگان، حاصل تلاش دوستان رسانه‌ای در سراسر کشور است.

- تحقق دغدغه اهالی فرهنگ، هنر و رسانه**

همچنین مصطفی خاتمی، عضو هیئت برگزارای این محفل، گفت: سال‌هاست که دغدغه‌ای بین هنرمندانی که تعلقات دینی، گفتمانی و انقلابی داشتند، به‌وجود آمده است تا بزرگ سقف کنار یک‌دیگر جمع شوند و همدلی و هم‌افزایی بیشتری بین آن‌ها صورت بگیرد. تلاش‌های بسیاری در این زمینه‌شد اما اغلب به‌نتیجه نرسید که دلایلی از جمله شائبه‌های سیاسی، فراگیر نبودن و نبود پیگیری‌های لازم در آن دخیل بود.

او افزود: این احساس نیاز همیشه بین هنرمندان



مصطفی خاتمی:
تشکیل تجمعی پیوسته از اهالی هنر و رسانه مشهد، دغدغه و آرزویی دیرپا بوده که از زبان اشخاص مختلف بارها مطرح شده است؛ جایی که دیدارها تازه شود، دل‌ها الفت گیرد و سعی‌ها به قدر وسع هم جهت شود

وجود داشت که در مکانی یک‌دیگر را ببینند و گفت‌وگو کنند، به همین دلیل پیشنهادی به ذهن برخی رسید که هیئتی را برای هنرمندان و اهالی رسانه با

میزبانی خود افراد راه‌اندازی کنند، مشابه این محفل در شهرهای مختلف مانند تهران و قم برگزار می‌شود، اما در مشهد چنین تشکیلی وجود نداشت. پس از همفکری و جمع‌بندی نهایی قرار شد هیئتی فارغ از اختلاف سلیقه سیاسی در سایه پرچم امام حسین (ع) تشکیل شود و ماهیانه چند برنامه داشته باشد. دهه اول محرم تراکم عزاداری‌ها زیاد است، به همین دلیل تصمیم گرفتیم در دهه دوم، پنج شب برنامه اجرا کنیم.

خاتمی دلیل نام‌گذاری این محفل را باب الحسین بودن حضرت ابوالفضل (ع) بیان کرد و ادامه داد: هیئت امنای



سید جواد قاسم‌پور:
یکی از مشکلات اساسی جامعه ما، چگونگی برقراری وحدت بین مردم است و هیچ عنصری مانند ائمه و معصومین نمی‌تواند وحدت آفرین باشد

موقت گروه با مشورت به این جمع‌بندی رسیدند نامی خاص را انتخاب کنند که سرانجام «هیئت ماه، برگزیده شد. برآورد ما از حضور در این مراسم تا این حد نبود

همدلی هنر مندان مسلمان، حول یک محور مقدس

گروه هنر

مشهد از دیرباز مهد اقدامات تأثیرگذار فرهنگی و هنری در کشور بوده است و هنرمندان و متفکران صاحب اندیشه در این شهر حضور پررنگ داشته‌اند. در نسل‌های قبل نیز جوانان هنرمند مادر عرصه‌های مختلف، خوش‌درخشیده‌اند. اگرچه در سال‌های اخیر تا حدودی ارتباط بین جوانان هنرمند برقرار بوده است، حفظ و ادامه این روابط هنوز جای کار زیادی دارد و ضروری است که هنرمندان مشهد حول محور امام حسین (ع) محفلی داشته باشند که بتواند روی آن‌ها تأثیر بگذارد. فضا‌های بسیاری بود که می‌توانست هنرمندان علاقه‌مند به امام حسین (ع) را در سال‌های گذشته، فارغ از اختلاف‌های سیاسی و سلیقه‌های مختلف، دو‌هرم جمع کند که متأسفانه این اتفاق رخ نداد. در سال‌های گذشته، گروه‌هایی از هنرمندان به بهانه‌های مختلف محافلی برگزار می‌کردند، اما محفل «هیئت ماه» ظرفیتی بود که می‌توانست آن

را یکپارچه کند. در این رویداد از بین مجموعه‌هایی که قبلاً عزاداری برپا می‌کردند، دعوت شد که هدف آن، تشکیل یک هیئت متمرکز بود؛ این بدان معنا نیست که هنرمندان بخواهند در یک حلقه بسته دور یک‌دیگر جمع شوند. آن‌ها در بسیاری از محافل مذهبی و هیئت‌های محلی حضور دارند، اما لازم بود در طول سال یک‌با دوبا به این بهانه در کنار یک‌دیگر باشند و این محفل به تدریج محلی برای توجه به هنرمندان و مسائل خاص آن‌ها در قالب یک هیئت مذهبی باشد.

وقتی یک هیئت شروع به کار می‌کند، باید همواره ادامه داشته باشد و «هیئت ماه» هنوز در ابتدای مسیر خود قرار دارد. این محفل با چشم‌اندازی که دارد، چند کار کرد خواهد داشت؛ اول اقامه عزا که یک وظیفه است و باید انجام شود. دوم انتقال معارف و رسوم وحدت‌کلمه، همدلی و رفاقت. اگر هنرمندان با برنامه‌ریزی حول یک محور مقدس با یک‌دیگر ارتباط داشته باشند، اتفاقات خوبی رقم خواهد خورد.

محمد جواد اسدابی

پژوهشگر مطالقات فرهنگی

آیین‌های مناسکی، مشخص می‌کنند که این مناسک به منظور اصلاح و بهبود وضعیت انسان با هدف تعالی و نقش‌آفرینی می‌کنند یا موجب رفتارهای تقلیل‌ی در اومی شوند. در نگاه غربی، مناسک ظرفیتی ویژه برای حاکم کردن ارزش‌های نئولیبرالیسم هستند و در نگاه اسلامی و دینی، ما مناسک را امجالی ویژه برای تمدن‌سازی اسلامی در نظر می‌گیریم. افزون بر آنکه نباید فراموش کرد قدرت استفاده از مناسک به دو دلیل برای ما بیشتر فراهم است؛ یکی قدرت و اعتبار منابع معرفتی دینی ما به عنوان پشتوانه‌های معنایی مناسک و دیگری، قدمت و گوناگونی مناسک در فرهنگ اسلامی. با این اعتبار و باتوجه به خطر پرتنگ شدن مناسک جهانی سکولار چه باید کرد؟ یکی از گام‌های برجسته، احیا، به‌روزرسانی و تقویت مناسک همگانی قدرتمند در جامعه اسلامی است. باید دقت کنیم که برخی مناسک، جنبه گروهی دارند و تنها بخش محدودی از جامعه را پوشش می‌دهند، ولی برخی دیگر عمومیت دارند و طیف گسترده‌تری را شامل می‌شوند. آشکارا است که بهره بردن از ظرفیت مناسک همگانی و تقویت آن‌ها در انتقال رژیم مرکزی فرهنگ دینی به کلیت جامعه،



عکس: محمد حسن علوانی/شهرآرا

و پس از منتشر کردن عکس‌ها و اطلاع‌رسانی‌هایی که شد، استقبال بسیار خوبی از آن شد و گفت‌وگو و همدلی بسیاری پدید آمد.

این فعال فرهنگی تصریح کرد: معمولاً در هیئت‌ها، بخش بانوان مظلوم است و امکانات زیادی ندارد، ما در این محفل فضا را به‌نحوی مهیا کردیم که خواهران بتوانند قسمت برادران را مشاهده کنند. علاوه بر این، یک تلویزیون بزرگ قرار دادیم که می‌توانستند از طریق آن مراسم را تماشا کنند و حسینیه‌کودک نیز راه‌اندازی شده بود که باعث شد خانواده‌ها تمایل بیشتری برای حضور در این مراسم پیدا کنند.

خاتمی در پایان ابراز کرد: تشکیل تجمعی پیوسته از اهالی هنر و رسانه مشهد، دغدغه و آرزویی دیرپا بوده که از زبان اشخاص مختلف بارها مطرح شده است، جایی که دیدارها تازه شود، دل‌ها الفت گیرد و سعی‌ها به قدر وسع هم جهت شود. اگر اهالی فرهنگ، هنر و رسانه به امام حسین (ع) علاقه‌مند هستند، باید خود را در این محفل، میزبان سایر افراد بدانند.

- همه هنرمندان؛ زیر پرچم امام حسین (ع)**

همچنین هادی حاجتمند، کارگردان فیلم‌های سینمایی «مدپترانه» و «اشنوگل»، درباره تشکیل این محفل بیان کرد: امام حسین (ع) یکی از دلایل مهم الفت بین مردم و به‌خصوص اهالی هنر و رسانه است. ساختار ذهنی افراد با یک‌دیگر متفاوت است اما امام حسین (ع) تمام این افراد را دور یک‌دیگر جمع کرده است. آن‌ها در حال انجام یک کار واحد هستند که گذشت شب و روزشان دادا اگر با یک‌دیگر متحد باشند و حول یک محور جدی تلاش کنند، مردم نیز از آن استقبال خواهند کرد.

وی مهم‌ترین هدف تشکیل محفل را تشنه بودن هنرمندان برای بهره‌بردن از فضای امام حسین (ع) خواند و ادامه داد: سخنران این مراسم در مورد فلسفه هنر، تکلیف هنرمند و هنر متعالی صحبت می‌کند و مداحان نیز نظم بسیار خوبی دارند و مراقب هستند که روضه‌های مستمری خوانده شود. حضور کودکان و مداح و شاعر اهل بیت (ع) نیز اتفاقاً تامل برانگیزی است. حاجتمند با اشاره به اینکه همه هنرمندان بدون هیچ پسوند اضافی اعم از تئاتر، گرافست، نقاش، فیلم‌ساز و... در این رویداد زیر پرچم امام حسین (ع) حضور دارند، اظهار کرد: نوع سخنرانی و مخاطب، این خواسته را با خود به همراه دارد که مداح باید در روضه‌ها به استناد برسد. اشک ریختن برای امام حسین (ع) اثر وضعی دارد و تمام افراد حاضر در این محفل، تولیدکننده آثار مختلف و صاحب‌تر بیون هستند. وقتی فضای آن‌ها رشد کند و امام حسین (ع) نیز نگاهی به احوال آن‌ها بیندازد، می‌توانند فضای جامعه را تحت تأثیر قرار دهند.

این کارگردان در پایان یادآوری کرد: در مراسم مذهبی، گروه‌های عزاداری و رسانه هر کدام باید قانون‌های خود را رعایت کنند تا خروجی آن را ببینیم. وقتی تلویزیون یک هیئت مذهبی و عزاداری را نشان می‌دهد، به معنای عرض ادب رسانه‌ای نیست، بلکه نشان دهنده هیئتی است با مخاطبان بیشتر. کار رسانه‌ای باید بر اساس قواعد، فرم و ساختاری صورت بگیرد که به سمت عرض ارادت به ساحت اهل بیت (ع) پیش برود.

خویش با مردم را حفظ کنند.

از نمونه‌های موفق روزآمدی هیئت مذهبی آن‌هم بدون ورود و دخالت حاکمیتی، می‌توان به هیئت ماه مشهد اشاره کرد.

هیئت ماه، محفل گرد آمدن اهالی هنر و رسانه مشهد است که البته دیگران نیز امکان حضور در آن را دارند. آشکارا است که هنرمندان و اهالی رسانه، خود یکی از گروه‌های مرجع جامعه هستند و هر گونه تأثیرگذاری بر ایشان، زمینه‌تأثیر بر کلیت جامعه را فراهم می‌آورد. از این روی می‌توان گفت برگزاری چنین فضای مناسکی، امکان تقویت دامنه‌وزرفای اثر بخشی بر کل جامعه را دارد. نکته مهم دیگر، امکان شبکه‌سازی میان هنرمندان گوناگون است که به بهانه هیئت، کنار یک‌دیگر جمع می‌شوند.

ارتباط شبکه‌ای این قشر که شاید به‌طور عادی با یک‌دیگر همراه نشوند، موجب توسعه معنایی و چارچوبی آثار هنری خواهد شد. نکته مهم دیگر بهره‌بردن از ابزارها و شیوه‌های جدیدی است که مورد نیاز جامعه امروزین است و در گذشته به آن توجه کمتری می‌شد. استفاده از ابزارهای گوناگون هنری همچون حوزه گرافیک یا انیماسی که در هیئت‌ماه‌پی‌جویی شد، خود الگویی دقیق برای دیگر هیئت‌های مذهبی محسوب می‌شود. همچنین طرح انگاره‌های دینی به زبان هنر، یکی از ویژگی‌های برجسته این هیئت انگاشته می‌شود که اثر بخش است.

هیئت ماه، نمونه‌ای موفق و ساده است که نشان می‌دهد همچنان امکان بهره‌بردن از مناسک برای گسترش ارزش‌های بلند دینی برای همه اعضا و سلیقه‌های جامعه وجود دارد.

گزارش جیبی

اعلام برگزیدگان «سینما حماسه»



برگزیدگان مرحله دوم بخش‌های داستانی

و مستند دومین رویداد سینما حماسه اعلام شدند.

دبیر رویداد سینما حماسه گفت: پس از جمع‌بندی و ارزیابی نهایی هیئت‌داوران، آثار منتخب بخش‌های مستند و داستانی سینما حماسه اعلام شد.

سجاد انتظاری با اعلام این خبر افزود: از مجموع ۴۲ اثر برگزیده که در مرحله اول رویداد انتخاب شدند، در مرحله دوم، ۱۷ اثر مستند و ۱۰ اثر داستانی راهیئت‌داوران انتخاب کردند. دبیر سینما حماسه برگزاری بیش از ۴۰ جلسه تخصصی را جزو برنامه‌های اصلی دبیرخانه بیان کرد و ادامه داد: جلسات تخصصی مشاوره فیلم‌نامه‌های برگزیده در مرحله اول سینما حماسه طبق برنامه‌ریزی انجام شده، به‌صورت حضوری و آنلاین با حضور نویسندگان آثار برگزار شد. انتظاری یادآوری کرد: فراخوان دومین رویداد سینما حماسه، اسفند ۱۴۰۰ در بخش‌های داستانی و مستند منتشر شد و برگزیدگان این رویداد ملی در دو مرحله معرفی شدند. به‌گزارش روابط عمومی حوزه هنری خراسان رضوی، به انتخاب محمد حسین لطیفی، هادی مقدم دوست و محمدرضا شفا که داوران بخش داستانی هستند، فیلم‌نامه‌های «پهلوی سمت چپ»، نوشته محسن مهاجری، «لیک»، نوشته محمد صالح نوروزنژاد، «نفسی زیر آب»، نوشته مریم محمدی، «شر»، نوشته احسان فولادی‌فر و «قنات»، نوشته محسن جهانی، تولید می‌شود و متن آن به چاپ می‌رسد. همچنین فیلم‌نامه‌های «ایران، نوشته مهدی آخوندی»، «خُرف»، نوشته عبدالحسین عبدی، «وزم‌وران»، نوشته پژمان سپهری»، «روزی که زنده می‌شوم»، نوشته زهرامبری و «وارتار»، نوشته رضا عرب‌شاهی، منتشر خواهد شد.

در کنار این‌ها به انتخاب محمد مهدی خالقی، محسن اسلام‌زاده و مهدی شاه محمدی، داوران بخش مستند، آثار «پزشک فقرا»، نوشته ابوالفضل تاجیک، «حماسه علی‌مردان خان بختیاری»، نوشته آرمان قلی‌پورشتکی، «رُزی»، نوشته امیر روثینی، «باغچه آیوسف»، نوشته جواد یقموری و «پل آهنین»، نوشته عبدالرضا رحمانی نسب تولید خواهد شد. آثار، از بوم‌کمال تا کرمان، نوشته حسین نژاد موسی و «وا‌هنگ»، نوشته حدیث جان بزرگی نیز به‌صورت مشروط تولید می‌شود.

در مرحله اول سینما حماسه با حضور نویسندگان منتخب و استادان مجرب فیلم‌سازی، ۲۴ تا ۲۶ اردیبهشت در مشهد و به همت حوزه هنری خراسان رضوی با مشارکت شهرداری مشهد، مرکز مستند و سازمان سینمایی سوره حوزه هنری و همچنین اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی، با هدف تولید آثار داستانی و مستند حماسی برگزار شد.

نگارستان

برگزاری «درخت آرزوها» در هنرخانه درخت



نمایشگاه حجم و چیدمان مفهومی به نام «درخت آرزوها، با آثاری از سارا خورسندی و بامداد

۲۸ مرداد تا ۴ شهریور در هنرخانه درخت برگزار خواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند هر روز بین ساعات ۱۷ تا ۲۱ از این نمایشگاه دیدن کنند.

آثار پوستر هنرمندان مشهدی در سبزوار



نمایشگاه پوستری شامل برگزیده آثار جمعی از طراحان مشهدی نهضت مردمی پوستر انقلاب اسلامی با نام «ترسیم‌روشن»، ۲۹ مرداد تا ۳ شهریور، در نگارخانه مولانا شیخ محمد سبزواری در سبزوار برگزار می‌شود. در این نمایشگاه که در دو نوبت زمانی، ۱۰ تا ۱۳ و ۱۷ تا ۲۰ پذیرای علاقه‌مندان است. آثاری از حامد امامی گرافرامری، محمود بازار، ثویبه پروین، محبوبه جوادپور، منصوره جوادپور، امیر خالقی، عطیه‌خان حسین آبادی، ریحانه سادات سجادی، صادق صانعی، حمید قربان‌پور، آزاده قربانی، سید محمد رضامیری، سید جواد مظفری، مصطفی نادری‌پور و هاله سادات وجدانی به نمایش گذاشته خواهد شد.

در حاشیه این نمایشگاه، نشست تخصصی محمود بازار، طراح گرافیک و مدیر هنری، و مجید عسکری، مسئول حوزه هنری انقلاب اسلامی خراسان رضوی، دوشنبه ۳۱ مرداد، ساعت ۱۷ برگزار خواهد شد.

ایستگاه خبر

«عکاسی در سینما» در «هویزه»

به مناسبت روز جهانی عکس، پردیس سینما هویزه مسابقه، عکاسی در سینما، را برگزار کرد. در این رویداد که مهلت ارسال آثار به آن تا ۲۹ مرداد است، به برگزیده‌ها، یک ماه ملیت رایگان سینما به همراه چند نفر اهدا خواهد شد. به زودی برگزیده‌های این مسابقه اعلام خواهد شد.